MUSTAQILLIK YILLARIDA MILLIY HUNARMANDCHILIKDA YOSHLARGA HUNAR O‘RGATISHDA USTA–SHOGIRD AN’ANASINING AHAMIYATI

Bazarbayeva Nilufar Anorbayevna

O‘zbekiston Respublikasi Madaniat Vazirligi huzuridagi Madaniyatshunoslik va nomoddiy madaniy meros ilmiy-tadqiqot instituti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada mustaqillik yillarida O‘zbekistonda milliy hunarmandchilikning rivojlanishi hamda yoshlarga hunar o‘rgatishda usta–shogird an’anasining ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil etiladi. Unda milliy hunarmandchilikning tarixiy ildizlari, ma’naviy va iqtisodiy ahamiyati hamda yosh avlodni kasbga yo‘naltirishdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, usta–shogird tizimining kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish, milliy qadriyatlarni asrash va madaniy merosni avloddan avlodga yetkazishdagi roli ochib berilgan. Tadqiqot davomida mustaqillik davrida hunarmandchilik sohasini rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati va islohotlari tahlil qilindi. Maqolada an’anaviy ta’lim shakllarini zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish zarurati asoslab beriladi. Olingan natijalar usta–shogird an’anasining yoshlar bandligini ta’minlash va milliy hunarmandchilikning barqaror rivojiga xizmat qilishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Milliy hunarmandchilik, usta-shogird an’anasi, yoshlar tarbiyasi, kasb-hunar ta’limi, madaniy meros, mustaqillik davri, xalq amaliy san’ati, milliy qadriyatlar, hunarmandchilik maktabi, yoshlar bandligi.

Kirish

Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda milliy qadriyatlarni tiklash va rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Bu jarayonda xalqning asrlar davomida shakllangan boy madaniy merosini asrab-avaylash va uni kelajak avlodga yetkazish muhim ahamiyat kasb etdi. Ayniqsa, milliy hunarmandchilik nafaqat iqtisodiy faoliyat turi, balki xalqning tarixiy xotirasi, estetik qarashlari va ma’naviy qadriyatlarini o‘zida mujassam etgan noyob soha hisoblanadi. Hunarmandchilikning kulolchilik, zardo‘zlik, kashtachilik, misgarlik, yog‘och o‘ymakorligi, gilamdo‘zlik kabi turlari xalqning boy an’analari va san’atini aks ettiradi. Globallashuv sharoitida milliy hunarmandchilikni saqlash va rivojlantirish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri bo‘lib qolmoqda. Shu bois, yosh avlodni kasb-hunarga yo‘naltirish va ularning ijodiy salohiyatini ro‘yobga chiqarish bugungi kunning muhim vazifalaridan hisoblanadi. Bu borada usta–shogird an’anasi tarixan shakllangan samarali ta’lim tizimi sifatida alohida e’tirof etiladi. Mazkur an’ana orqali yoshlar hunar sirlarini amaliy faoliyat jarayonida egallab, kasbiy mahorat va hayotiy tajribaga ega bo‘ladilar.

Usta-shogird tizimi nafaqat kasbiy ko‘nikmalarni shakllantiradi, balki shogirdlarda mehnatsevarlik, mas’uliyat, sabr-toqat va ustozga hurmat kabi yuksak insoniy fazilatlarni rivojlantiradi. Ushbu an’ana milliy madaniyatning uzluksizligini ta’minlab, tarixiy merosni avloddan avlodga yetkazishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Mustaqillik yillarida hunarmandchilikni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan islohotlar natijasida sohaning iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati yanada oshdi. Natijada, yoshlarning bandligini ta’minlash, tadbirkorlikni

rivojlantirish va ichki hamda tashqi turizm salohiyatini yuksaltirish uchun keng imkoniyatlar yaratildi. Milliy hunarmandchilikni rivojlantirish orqali jamiyatda milliy o‘zlikni anglash va vatanparvarlik tuyg‘ulari mustahkamlanmoqda. Zamonaviy ta’lim tizimini an’anaviy usta–shogird maktabi bilan uyg‘unlashtirish esa yoshlarning kasbiy kompetensiyasini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu nuqtai nazardan, usta–shogird an’anasining ilmiy jihatdan o‘rganilishi muhim nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada mustaqillik yillarida milliy hunarmandchilikni rivojlantirish hamda yoshlarga hunar o‘rgatishda usta–shogird tizimining o‘rni va ahamiyati atroflicha tahlil qilinadi.

Metodologiya

Mazkur tadqiqotda mustaqillik yillarida milliy hunarmandchilikda yoshlarga hunar o‘rgatishda usta–shogird an’anasining ahamiyatini o‘rganish maqsadida kompleks ilmiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida tarixiylik va izchillik tamoyillari asosida milliy hunarmandchilikning rivojlanish bosqichlari tahlil qilindi. Muammoning nazariy asoslarini yoritishda analiz va sintez usullaridan keng foydalanildi. Shuningdek, qiyosiy-tahliliy metod yordamida an’anaviy usta-shogird tizimining zamonaviy kasb-hunar ta’limi bilan o‘xshash va farqli jihatlari o‘rganildi. Tadqiqotning huquqiy asosini O‘zbekiston Respublikasining normativ-huquqiy hujjatlari hamda davlat dasturlari tashkil etdi. Empirik ma’lumotlarni umumlashtirishda kuzatish, suhbat va tavsifiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Ilmiy manbalar, jumladan, monografiyalar, maqolalar va statistik ma’lumotlar tizimli ravishda o‘rganildi. Olingan natijalar umumlashtirish va mantiqiy xulosalash usullari orqali ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Mustaqillik yillarida milliy hunarmandchilikni rivojlantirishda usta–shogird an’anasi samarali ta’lim tizimi sifatida muhim o‘rin egallaydi. Ushbu tizim orqali yoshlar nafaqat kasbiy mahoratni egallaydi, balki milliy qadriyatlar va an’analarni ham chuqur o‘zlashtiradi. Davlat tomonidan hunarmandchilikni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan islohotlar ushbu an’ananing yanada rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Natijada yoshlarning bandligi ta’minlanib, ularning tadbirkorlik va ijodiy salohiyati oshmoqda. Shuningdek, usta–shogird tizimini zamonaviy ta’lim texnologiyalari bilan uyg‘unlashtirish milliy hunarmandchilikning barqaror taraqqiyotini ta’minlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mustaqillik yillarida milliy hunarmandchilikni rivojlantirish va uni yosh avlodga o‘rgatishda usta–shogird an’anasi muhim pedagogik va madaniy institut sifatida namoyon bo‘lmoqda. Mazkur tizim yoshlarning kasbiy mahoratini oshirish bilan birga, milliy qadriyatlar va an’analarni saqlash hamda davom ettirishga xizmat qiladi. Usta–shogird maktabi orqali yoshlarning bandligi ta’minlanib, ularning tadbirkorlik va ijodiy salohiyati yuksaladi. Davlat tomonidan hunarmandchilikni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan islohotlar ushbu an’ananing yanada rivojlanishiga mustahkam zamin yaratmoqda. Shu bois, usta–shogird tizimini zamonaviy ta’lim bilan uyg‘unlashtirish milliy hunarmandchilikning barqaror taraqqiyotini ta’minlovchi muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2021). *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*. Toshkent: O‘zbekiston, 244–248-b.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2017). Hunarmandchilik faoliyatini yanada rivojlantirish va hunarmandlarni qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida (PQ–3393-son qaror). *Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi*, 2–5-b.
3. Rasulov, A. R. (2019). *O‘zbek xalq amaliy bezak san’ati tarixi*. Toshkent: Fan, 96–102-b.
4. To‘xtayev, N. T. (2018). Yoshlarni kasb-hunarga yo‘naltirishda usta-shogird an’analarining pedagogik ahamiyati. *Pedagogik ta’lim*, 4(2), 78–82.
5. Xoliqov, A. A. (2021). Milliy hunarmandchilikni rivojlantirishda an’anaviy ta’lim shakllarining o‘rni. *Zamonaviy ta’lim*, 6(11), 34–38.